

MERCÈ RODOREDA: La plaça del Diamant. Vocabulari

Entrada	Cat	Obs	Significat	Context	Pg	Alu
a l'engròs	Av	loc	En grans quantitats.	<i>Els el vengués <u>a l'engròs</u> i que ja se sap que la venda a l'engròs sempre es fa amb rebaixa.</i>	102	SC
a la menuda	Av	loc	Al detall.	<i>En comptes de vendre <u>a la menuda</u>, perquè jo a ells els venia el meu treball.</i>	102	SC
a les envistes de	P	loc	Punt des del qual es pot veure un lloc determinat relativament llunyà.	<i>I que abans d'arribar <u>a les envistes de la ciutat</u>, l'aviador els va dir que pot ser no arribarien volant per què aquella avioneta era un carretó,</i>	156	AG
a les palpentes	Av	loc	Ajudant-se amb les mans, palpant, per trobar alguna cosa.	<i>I quan ja hi era a tocar me'n vaig entornar cap al dormitori i em vaig ficar darrere del paravent <u>a les palpentes</u>.</i>	242	CS
a mans besades	Av	loc	Amb molt de gust i satisfacció.	<i>El país era ple de noies que el voldrien <u>a mans besades</u>.</i>	230	JR
a recules	Av	loc	Cap enrere.	<i>Em va dir que, als joves, se'ls ha de deixar tranquils, perquè saben més que no pas els vells, que caminen <u>a recules</u> com els crancs.</i>	217	MR
abeurador	N		Indret on solen anar a beure els animals, especialment els ocells.	<i>L'un va anar a parar a tocar de l'<u>abeurador</u>...</i>	84	FS
acera	N	cas t	Vorera, voravia.	<i>I quan tenia el peu posat damunt la pedra del cantell de l'<u>acera</u>, tot el món se'm va ennuvolat i vaig veure els llums blaus...</i>	216	MR
acotxar	Vtr		Fer que la roba (del llit) abrigui bé algú.	<i>Fent perquè la camisa m'arribés als peus, em vaig ficar al llit i <u>em vaig acotxar</u>.</i>	250	SB
adroguer	N		Persona que té una adrogueria o que despatxa en una adrogueria.	<i>Es va aturar davant d'un <u>adroguer</u> que tenia sacs a l'entrada.</i>	32	AC
agafador	N		Part per on hom agafa alguna cosa.	<i>De tant estrènyer cordills daurats i de tant fer nusos i <u>agafadors</u>.</i>	17	IA
agulla de picar	N	loc	Barreta, generalment de llautó o d'acer, que té un cap terminat en punta i l'altre en una petita cabota.	<i>El cap [del cuc] a dalt de tot com el cap <u>d'una agulla de picar</u> o més.</i>	197	MB
agulla de picar	N	loc	Agulla petita, de 4 o 8 cm de llargària, d'acer i amb un cap rodo de vidre.	<i>Amb la boca plena d'<u>agulles de picar</u> li anava enganxat vel i corona als cabells.</i>	213	SR
ajustar	V		Deixar gairebé tancat però no del tot, una porta, un finestró...	<i>Una porteta reixat que només estava <u>ajustada</u>.</i>	196	SM
al capdamunt	P	loc	A dalt de tot, al cim, a la part superior d'una cosa.	<i>Mentre que el timbre de la porta principal trucava <u>al capdamunt</u> de l'escala del rebedor...</i>	115	JF
alcova	N		Cambra petita que dona a una altra de més gran, o una de les parts en què és dividida una cambra per a un o més llits.	<i>A la sala d'aquesta sala i <u>alcova</u> hi havia un altre armari de caoba negra.</i>	103	SC
angúnia	N		Malestar psíquic consistent en una sensació d'opressió que produeix una gran desplaença.	<i>En Quimet, de vegades, tenia una mica d'<u>angúnia</u>.</i>	195	MB

Entrada	Cat	Obs	Significat	Context	Pg	Alu
ànima	N		Part interior de diferents objectes, que els sosté, els reforça, etc.	<i>I en Quimet vinga dir que a veure si trencaria la columna, que si de cas la tornava a trencar la que tornaria a posar l'hauria de posar amb <u>ànima de ferro</u> a dintre.</i>	79	IA
argent viu	N		Mercuri. Figurat: persona molt bellugadissa.	<i>En Quimet era mort i ben mort, ell, que havia estat com l'<u>argent viu</u>, fent plànols de mobles sota el serrell del llum del menjador de color maduixa...</i>	224	MR
armilla	N		Peça de roba sense mànigues, que tapa el pit i l'esquena,; sol posar-se sobre la camisa i sota l'americana.	<i>Tenia el cos cruixit de no estar acostumat a dur <u>armilla</u>.</i>	241	CS
arquilla	N		Arca de sobretaula amb divisions i calaixos per a guardar-hi escriptures i objectes d'estima.	<i>Per aguantar el moble que era una <u>arquilla</u> amb incrustacions de nacre.</i>	106	CC
arrebossat	N		Capa que cobreix la cosa arrebossada.	<i>Menjaven l'<u>arrebossat</u>, i a moltes bandes de les baranes es veien grans clapes...</i>	120	RG
assecant	N		Paper que servei per a assecar l'excés de tinta.	<i>I els aparadors plens de coses quietes com ara tinters i <u>assecants</u>.</i>	21	IA
atrafegat	A		Ocupat en un treball gran, dificultós o urgent.	<i>Però com que jo, així que arribava, anava <u>atrafegada</u> per preparar el dinar de tots...</i>	117	RG
atrinxerar	V		Tancar o cobrir una zona amb trinxeres per defensar una plaça, una posició de terreny.	<i>Va dir que estaven molt ben <u>atrinxerats</u> i que amb els de l'altra banda de vegades s'enraonaven de trinxera a trinxera.</i>	152	AG
atrotinat	A		Espatllat, fet malbé, per l'ús.	<i>Hi havia un pis al carrer de Montseny, bastant bé de preu, però <u>atrotinat</u>.</i>	34	AC
avalotar	Vt		Alçar en avalot, esverar.	<i>Amb aquella moto anàvem per les carreteres com un xiulet <u>avalotant</u> les gallines dels pobles i espantant les persones.</i>	54	BI
aviar	V		Engegar, fer fora.	<i>En Quimet el va <u>aviar</u> amb un crit.</i>	47	NP
baldonet	N		Balda petita.	<i>Els vidres dels batents del reixat es separaven del ferro alçant uns <u>baldonets</u>, que així es podien rentar amb tota facilitat...</i>	112	IR
ballar la toia	Ff		Ballar amb la toia els casats en darrer any.	<i>I que <u>ballàriem la toia</u> a la plaça del Diamant.</i>	20	IA
ballesta	N		Cadascuna de les làmines que formen la persiana.	<i>I es va alçar la lluna i tot ho ratllava de blanc per entre les <u>ballestes</u> de les persianes.</i>	145	CLT
ballesta	N		Làmina llarga i flexible, que recorda la forma de la ballesta.	<i>Es va alçar la lluna i tot ho ratllava de blanc per entre les <u>ballestes</u> de les persianes.</i>	161	IR
barnilla	N		Cadascuna de les tiges, fortes i flexibles, que formen l'armadura d'un paraigua, d'una cotilla, etc.	<i>Li havien posat un vestit negre amb un coll de tul que s'aguantava amb <u>barnilles</u> fines.</i>	128	BG
barnilla	N		Làmina o tija, llarga, forta i flexible, de l'armadura d'un paraigua, d'una cotilla...	<i>Un paraigüer en forma de paraigua, <u>barnilles</u> amunt, tot ple de roba i barrets vells.</i>	106	CC
barrar	V		Tancar per dins una porta o una finestra amb una barra.	<i>En Quimet, va <u>barrar</u> la porta i va fer durar la nit de nuvis una setmana</i>	61	MM

Entrada	Cat	Obs	Significat	Context	Pg	Alu
barret	N		Peça de vestir que serveix per a cobrir el cap.	<i>Ple de roba i <u>barrets</u> vells.</i>	106	CC
barrina	V		Eina emprada per a perforar diversos materials, com fusta, acabada en una punta en forma de cargol.	<i>En Quimet, amb una <u>barrina</u>, va fer un forat a la porta, damunt del pany.</i>	63	MM
barró	N		Barra petita per a diferents usos (formar una barana...)	<i>I que només li caldria serrar un <u>barró</u> o dos, perquè li semblava que era una mica massa llarga.</i>	121	RG
bastiment	N		Marc de fusta, ferro, alumini, etc; collat a l'obra i on se subjecten amb frontisses portes i finestres.	<i>Arrencant les vidrieres que separaven i només quedava l'arc del <u>bastiment</u>.</i>	103	SC
batent	N		Cadascuna de les fulles d'una porta o finestra.	<i>Els vidres dels <u>batents</u> del reixat es separaven del ferro alçant uns baldonets ...</i>	113	NP
beceroles	N		Llibre per aprendre les lletres; aquí: sopa de lletres.	<i>Veia lluir el davant de vidre dels calaixets de les pastes de sopa, les petites: les estrelletes, les <u>beceroles</u>, el panís i la llavor de pebrot.</i>	224	MR
beneir	V		Invocar la protecció divina a través dels rams i palmons presentats.	<i>Al carrer hi havia nens amb palmons i nenes amb palmes. Vam anar a <u>beneir</u>.</i>	40	RC
beta	N		Teixit de cotó, lli, etc., en forma de cinta.	<i>Un dematí, quan desfeia el llit, vaig trobar, a la banda on dormia en Quimet, una mica de <u>beta</u> com si fos un budell amb les vores fent onada.</i>	195	MB
bitlla	N		Peça de fusta allargada, més ampla de dalt que de baix perquè es tingui dreta a terra.	<i>Vam baixar al pati de pòrtland, sempre ple de <u>bitlles</u> perquè al nen li agradava molt jugar-hi.</i>	107	IR
blauet	N		Planta anual o biennial, de fulla allargada i blava i de flor petita i blava agrupada en capítols, freqüent als sembrats.	<i>I dues campanes de vidre amb flors del cap a dintre: roselles, espigues, <u>blauets</u>...</i>	197	SM
ble	N		Floc de cabells que penja.	<i>Si no se'ls pentinava, li queia un <u>ble</u> damunt del front...</i>	60	MM
borinot	N		Insecte himenòpter, voluminós, pelut i de vol brogent.	<i>El parrupeig dels coloms em seguia i se'm ficava al mig del cervell com un <u>borinot</u>.</i>	124	RG
borriçol	N		Herba menuda que cobreix un tros de terra.	<i>La paret del lavabo i la paret de la finestra estaven cobertes de <u>borriçol</u> d'humitat.</i>	104	CC
botiga	N		Obrador de menestral on també s'atén els clients.	<i>Quan li vaig dir que li rentaria el vidres va dir-me, amb la <u>botiga</u> no t'hi fiquis.</i>	56	BI
botre	Vi		Ser llançat enlaire un cos elàstic després de topar a terra.	<i>Triaven els llegums i si eren lleties i sortien pedres les feien <u>botre</u> per terra...</i>	199	SR
branquilló	N		Última ramificació del brancatge d'un arbre o d'un arbust.	<i>Els escombriaires escombraven amb les grans escombres de branquillons de bruc,...</i>	86	FS
bressol	N		Llit d'infant al qual es pot comunicar un moviment de balanceig, bres	<i>Va ficar el nen i el <u>bressol</u> en una habitació petita del costat del menjador...</i>	76	MM
bruc	N		Arbust d'un a dos metres d'alçària, de fusta molt forta i amb arrels gruixudes.	<i>Els escombriaires escombraven amb les grans escombres de branquillons de <u>bruc</u>,</i>	86	HS

Entrada	Cat	Obs	Significat	Context	Pg	Alu
bufet	N		Moble on es desa tot el que cal per al parament de la taula.	<i>El <u>bufet</u> era de fusta vermellova, amb marbre rosa i, a sobre del marbre, un armari, i a dintre de l'armari, el vidre guardat.</i>	195	SM
bufet	N		Moble del menjador per a desar la vaixela...	<i>... tant enraonar i tant enrabiarse, per res, per una cosa que no valia la pena, per una cosa que va morir posant-hi el <u>bufet</u> al davant.</i>	47	NP
bugada	N		Roba sotmesa a netejar.	<i>La mare d'en Quimet em guardava el nen el dilluns perquè jo pogués rentar la <u>bugada</u> més forta.</i>	79	MM
bugadejar	V		Fer neteja, rentar (la roba).	<i>Les fundes de les butaques i del sofà <u>bugadejades</u> i replanxades.</i>	200	SR
bullir	V		Ésser un fluid en estat d'ebullició.	<i>I que aquestes coses d'un poble en armes sempre passaven a l'estiu, que és quan la sang <u>bull</u> més de pressa.</i>	141	IG
burxar	Vtr		Punxar o remenar amb un objecte punxegut.	<i>Si pel parc veia una ploma d'ocell, la <u>burxava</u> amb la virolla del paraigua...</i>	235	JR
buscavides	N		Persona que sap espavilar-se per la vida.	<i>En Quimet és més eixerit i més <u>buscavides</u>.</i>	38	AC
bútxera	N	dial	Nom despectiu dat a un tipus de colom (el lladre?).	<i>Els <u>bútxeres</u> semblaven reis, els monja un tou de ploma, els de cua de gall...</i>	126	RG
cabàs	N		Recipient constituït per un material flexible i proveït de dues nanses per a contenir o tragar runa, sorra, etc	<i>Veces, abeuradors, menjadors, colomar i <u>cabassos</u> de colomassa, ¡tot a passeig!</i>	137	IG
cabota	N		Cap o extrem més gruixut d'un clau, d'un cargol o d'alguna cosa semblant.	<i>El ganivet tenia el mànec de fusta travessat per tres clauets amb la <u>cabota</u> aixafada.</i>	245	CS
cadell	N		Cria de mamífer.	<i>Consolava en Vicenç dient-li que la Rita era molt jove, un <u>cadell</u>...</i>	232	JR
cadeneta	N		Cadena feta amb anelles de paper, emprada com a adorn.	<i>El sostre estava guarnit amb flors i <u>cadeneta</u> de paper de tots colors.</i>	17	IA
cagarind	A	??	No documentat: que provoca cagarines (?).	<i>Un venedor venia els préssecs i les peres i les prunes <u>cagarindes</u>, feia anys, amb balances antigues.</i>	249	SB
caixa de núvia	N		Peça buida feta amb fusta o un altre material que serveix per guardar coses.	<i>Vaig veure una caixa daurada...amb escuts de colors... Una <u>caixa de núvia</u>, va dir la senyora.</i>	107	IR
calaixera	N		Moble que porta generalment quatre o més calaixos de tota l'amplada del moble, destinat a desar-hi roba blanca, vestits, etc.	<i>A les claus de cada calaix de la <u>calaixera</u>, un altre llaç.</i>	31	CA
camàlic	N		El qui es lloga per a portar coses de pes d'un lloc a l'altre; bastaix.	<i>Tots aquests automòbils amb què es passen els manyans i els paletes, els cuiners i els <u>camàlics</u>, els hauran de tornar omplint mesures de sang.</i>	148	AG
camèlia	N.		Arbre o arbust de la família se les teàcies, de fulles verdes tot l'any, alternes i coriàcies, i de grosses flors sèssils, molt vistoses, que floreixen a la tardor i a l'hivern.	<i>A la paret del pati, la que donava amb els veïns, hi havia quatre bôtes amb <u>camèlies</u>.</i>	101	SC

Entrada	Cat	Obs	Significat	Context	Pg	Alu
camussa	N		Pell d'isard, de cabra, d'ovella, etc., d'un color groc pàl·lid, sotmesa a una preparació que la fa molt suau i flexible.	<i>Les nines sempre allí, amb la cara de porcellana i la cara de pasta, al costat dels espolsadors, dels picamatalassos, de les <u>camusses</u> de pell...</i>	80	MM
cantell	N		Cara estreta d'un objecte que té una dimensió molt més petita que les altres dues.	<i>I quan tenia el peu posat damunt la pedra del <u>cantell</u> de l'acera, tot el món se'm va ennuvolat i vaig veure els llums blaus...</i>	216	MR
caoba	N		Nom de diversos arbres de les selves pluvials de l'Amèrica tropical, de fusta dura d'un bru vermellenc, molt apreciada en ebenisteria.	<i>I en Quimet parlava de fustes, que si una fusta que si una altra, que si la xicranda, que si la <u>caoba</u>, que si el roure...</i>	27	CA
cassó	N	di m	Recipient petit de metall amb mànec.	<i>La banyera s'havia de buidar a cops de <u>cassonet</u> o a cops de baieta.</i>	105	CC
casulla	N		Vestidura litúrgica, oberta per dalt i pels costats, duta pels sacerdots sobre l'altra roba per dir la missa.	<i>La <u>casulla</u> del capellà era blanca...</i>	186	LL
cec	A		Sense obertures, obstruït, tapiat (cavitat, conducció, cambra...).	<i>A la dreta del passadís, la cuina i una habitació <u>cega</u>.</i>	196	SM
celobert	N		Espai obert dins una edificació o entre edificacions que ventila les cambres immediates i els dona llum.	<i>Una finestra, sempre fosca, donava a un celobert.</i>	195	SM
clofolla	N		Embolcall llenyós de certs fruits, clova, closca, corfa.	<i>Em vaig començar a vestir com sempre, una mica d'esma, amb l'ànima encara desada dintre la <u>clofolla</u> de la son.</i>	251	SB
cloure	Vtr		Tancar	<i>Vaig sentir un vent de tempesta que s'arremolinava per dintre de l'embut que ja estava gairebé <u>clou</u>.</i>	247	SB
cluc	A		Tancat (l'ull).	<i>Al costat del bec hi tenia la saliva última i els ullets mig <u>clucs</u> molt envidrats.</i>	157	AG
colom	N		Ocell de mida mitjana, de cap petit, cos arrodonit i cua ampla, quadrada o rodona, pertanyent a diverses espècies del gènere <i>Columba</i> .	<i>Només sentia parrupeig de <u>coloms</u>. Em matava netejant els <u>coloms</u>; tota jo feia pudor de colom. <u>Coloms</u> al terrat, coloms al pis; els somiava.</i>	124	IG
colom monja	N	loc	Ocell colúmbid que té una certa semblança a una monja.	<i>Amb una mena de caputxa que els deixava sense coll, i va dir que eren <u>coloms monja</u>.</i>	84	FS
colomassa	N		Femta dels coloms.	<i>Veces, abeuradors, menjadors, colomar i cabassos de <u>colomassa</u>, ¡tot a passeig!</i>	137	IG
color de fusta de rosa			De color verd per la tija del roser (?).	<i>M'havia posat el vestit de <u>color de fusta de rosa</u>.</i>	23	IA
comitè	N		Seu del comitè, òrgan elegit per un partit amb determinades atribucions.	<i>I de tan cansats tots, ningú no deia res; i el senyor, quan els va tenir ven ensopits, es va posar a parlar i els va convèncer, però se'l van endur al <u>comitè</u>.</i>	145	AG
conductora	N		Vehicle gran de transport per a les mudances de casa.	<i>A la nit, si em despertava, tenia tots els dintres com una casa quan vénen els homes de la <u>conductora</u> i ho treuen tot de lloc.</i>	155	CLT

Entrada	Cat	Obs	Significat	Context	Pg	Alu
conductora	N		Vehicle que duu els mobles en els canvis de casa.	Tenia tots els dintres com una casa quan vénen els homes de la <u>conductora</u> i ho treuen tot de lloc.	174	NP
coneixença	N		Coneixement i tracte que entre persones.	I els pares d'en Vicenç, que no em coneixien, van dir que estaven molt contents de fer la meua <u>coneixença</u> .	238	CS
confitar	V		Conservar productes alimentaris, bàsicament fruita, per substitució del suc natural per una solució concentrada de sucre.	Portava una palma que li mig aguantava en Mateu, carregada de cireres <u>confitades</u> .	41	RC
consola	N		Taula allargada i estreta per a decorar que es col·loca arrambada a la paret, sovint sota un mirall.	Era una sala amb sofà i butaques amb funda i una <u>consola</u> .	196	SM
cop, a cop de	P	loc	Mitjançant (indicant la insistència o l'abundor dels mitjans emprats).	La banyera s'havia de buidar <u>a cops de cassonet</u> o <u>a cops de baieta</u> .	105	CC
coragre	N		Sensació de cremor que parteix de l'epigastri fins a la gola; acompanyada d'eructes i de regurgitació d'un líquid àcid i coent.	Però després no ho podia acabar de fer baixar avall i més aviat li havia quedat una mena de <u>coragre</u> ...	181	LL
corc	N.		Larva de diversos coleòpters que viuen a la fusta, en el gra o en altres productes vegetals.	Era una gran serenata de <u>corcs</u> .	103	SC
corcar	V		Rosegar el corc la fusta.	... en Quimet li regalava unes potes per una taula que les tenia molt <u>corcades</u> i que una estava mig descolada...	46	NP
corriola	N.		Politja de la corda d'un pou.	Sota d'aquesta escala, un safareig i un pou amb <u>corriola</u> .	101	SC
cotilla	N		Faixa ampla de tela reforçada amb barnilles destinada a sostenir el pit i dibuixar el cossatge de les dones.	Ella deia que el sofà s'enfonsava massa i se li clavava una barnilla de la <u>cotilla</u> sota el braç.	210	SR
covador	N		Lloc disposat per a pondre i covar els ous les gallines o d'altres ocells domèstics.	I aleshores els va posar <u>covadors</u> nous perquè els <u>covadors</u> que havien tingut fins aleshores eren <u>covadors</u> deixats pel pare de l'aprenent.	84	FS
covar	Vt		L'ocell, estar (sobre els ous) per donar-los la calor necessària al desenvolupament de l'embrió.	I s'hi van ajuntar els altres, fins a nou, perquè els altres <u>covaven</u> .	78	IA
cranc	N		Tipus de crustaci decàpode, que camina cap enrere.	Em va dir que, als joves, se'ls ha de deixar tranquils, perquè saben més que no pas els vells, que caminen a recules com els <u>crancs</u> .	217	MR
cremor	N		Ardor que hom sent en alguna part del cos.	En Quimet es queixava altra vegada de la cama, que li feia més mal que mai, perquè a més a més de la <u>cremor</u> , tan aviat a dintre de l'os com al voltant...	79	MM
cretona	N		Teixit fet amb fils gruixuts de cotó, lligat de plana i bastant d'empesa, destinat a l'estampació.	Una butaca de vímet amb coixins de <u>cretona</u> va sortir un nen prim i groguet.	101	SC

Entrada	Cat	Obs	Significat	Context	Pg	Alu
crisantem			Planta de l'espècie del <i>Chrysanthemum</i> .	<i>Les floristes posaven rams a les paperines de ferro plenes d'aigua que feien la toia de flors. Els <u>crisantems</u> llançaven pudor amarga.</i>	249	SB
crosta	N		Capa endurida que es forma sobre les ferides quan es tanquen	<i>Estava inflat, ventrut, amb les galtes rodones, i amb dos ossos per cames, torrat de sol, amb el cap pelat, ple de <u>crostes</u>.</i>	156	CLT
crosta	N		Capa dura que forma una nafra en començar a tancar-se.	<i>Amb el cap pelat, ple de <u>crostes</u>, i amb una vinova al coll.</i>	175	NP
cruixir	V		Fatigar fortament, adolorir pel cansament.	<i>I se'm va asseure al costat i va dir si aniríem a dormir d'hora perquè tenia el cos <u>cruixit</u>.</i>	241	CS
cuc solitari	N		Tènia.	<i>Li vaig preguntar què li havien dit a la farmàcia i va dir que tenia un <u>cuc solitari</u> com una casa,....</i>	196	MB
d'ala de mosca	A	loc	Com gastat, de color negre amb tons verdosos o indefinits.	<i>Mossèn Joan semblava fet <u>d'ala de mosca</u>; vull dir el vestit. D'aquesta mena de color de negre passat.</i>	49	NP
daltabaix de	P		De dalt estant fins a baix, al terra.	<i>I va dir que si no s'acabaven els plors els tiraria <u>daltabaix</u> del carrer.</i>	136	BG
de bocaterrosa	A		De boca cap avall.	<i>[L'embut...] el vaig trobar allí, esperant-me. <u>Bocaterrosa</u> i cobert de pols.</i>	183	LL
de franc	Av	loc	Sense pagar.	<i>L'havia tingut <u>de franc</u> i el manyà de Sants encara seia esperant l'encàrrec gros.</i>	112	JF
decantar	V		Inclinar cap a un costat.	<i>Vaig agafar el cargol i el vaig <u>decantar</u> amb molt de compte, ara cap a una banda ara cap a l'altra.</i>	240	CS
deix	N		Efecte persistent d'una cosa que ha cessat, regust, sabor, olor.	<i>No podia dir-li que només sentia els coloms, que tenia a les mans <u>deix</u> de sofre dels abeuradors...</i>	124	RG
descansar	V		Tenir plena confiança en l'ajut, la protecció d'algú.	<i>Em vaig <u>descansar</u> amb la senyora Enriqueta. M'hi vaig presentar sola i tremolant...</i>	199	MB
desfici	N		Agitació, neguit, impaciència, ganes mal contingudes.	<i>I aquell <u>desfici</u> que jo tenia abans de parlar dels coloms i de la torre amb els anys m'havia anat passant.</i>	235	JR
d'esma	Av	loc	Maquinalment.	<i>En Quimet va dir que potser havia dit a en Cintet que s'havia d'agafar la clau de baix i en Cintet, <u>d'esma</u>, l'havia agafada i no se'n recordava i era ell el que l'havia perduda.</i>	62	MM
desori	N		Estat de desordre, crits i confusió en què no hi ha manera d'entendre's.	<i>La meva casa que havia estat un cel se m'havia tomat un <u>desori</u>.</i>	125	RG
d'esquitllentes	Av	loc	Mig de reüll, com de passada.	<i>Tots de negre amb un clavell blanc al trau, i mentre ballava els veia <u>d'esquitllentes</u> i semblaven d'un altre món.</i>	53	NP
doblec	N		Part per on una cosa ha estat doblegada.	<i>Vaig passar la targeta en blanc entre el vidre i el rètol i es va aguantar molt bé pel <u>doblec</u>.</i>	112	IR
dot	N		Diners i béns que una dona aporta quan es casa o entra en un convent.	<i>En Vicenç va dir que tant li feia, tot i que ho agraià, perquè ell es casava amb la Rita amb <u>dot</u> o sense <u>dot</u>.</i>	237	CS
ebenista	N		Persona que treballa el banús i altres fustes fines, especialment per fer-ne mobles.	<i>I que em faria uns mobles que així que els veuria cauria d'esquena perquè per alguna cosa era <u>ebenista</u>.</i>	26	CA

Entrada	Cat	Obs	Significat	Context	Pg	Alu
eixerit	A		Viu, despert, deseixit.	<i>En Quimet és més <u>eixerit</u> i més buscavides.</i>	38	AC
eixida	N		Espai clos i descobert a la part posterior o lateral d'un edifici i en comunicació amb aquest.	<i>Els veïns dels baixos tenien <u>eixida</u> i els del primer pis, per una escala llarga i penjada, anaven a un jardí petit que tenia galliner i safareig.</i>	34	AC
embranzida	N		Impuls, velocitat que agafa una persona o una cosa.	<i>Obri la porta sense <u>embranzida</u>, ja sap que s'obre en direcció al carrer.</i>	115	JF
emmaduixat	A		De color maduixa; semblant al vermell.	<i>Dos o tres van alçar el vol i contra el color <u>emmaduixat</u> de la posta tots eren negres.</i>	135	BG
emmetzinar	V	PP	Intoxicar amb alguna metzina o verí.	<i>I va dir que, viure sa, per segons quina mena de gent és mal vist i que si vols viure sa se't tiren a sobre com rates <u>emmetzinades</u>...</i>	150	CLT
emmetzinar	V		Enverinar.	<i>Que si vols viure sa se't tiren a sobre com rates <u>emmetzinades</u>...</i>	168	IR
Emmidonar	V		Impregnar de midó.	<i>Anava blanca de dalt a baix: el vestit i els enagos <u>emmidonats</u></i>	17	IA
empaitar	Vt		Encalçar, perseguir.	<i>Quan no tenia pinta se'ls pentinava amb els dits de les mans ben oberts, de pressa, com si una mà <u>empaités</u> l'altra.</i>	60	BI
empaperador	N		Revestidor de paper sobre parets, baguls, etc...	<i>I va dir que coneixia un <u>empaperador</u> que ens ho empaperaria d'amic si en Quimet....</i>	44	RC
empastifar	V		Embrutar amb una substància pastosa, viscosa, amb tint.	<i>El manobre <u>empastifava</u> l'escala.</i>	39	AC
empatxar-se	V		Sentir molèstia a l'estómac o al ventre per haver menjat massa.	<i>Li vaig recomanar que no els donés cacauets perquè <u>s'empatxarien</u>.</i>	117	JF
empedrat	N		Paviment constituït per pedres de forma i dimensions variables.	<i>D'un tros lluny ja vaig sentir els passos que s'acostaven damunt de l'<u>empedrat</u>.</i>	63	MM
empescar	V		Inventar, forçar un projecte, una excusa, una mentida.	<i>Va dir que allò només <u>s'ho podia haver empescat</u> el seu fill.</i>	126	RG
enagos	N		Peça de vestir interior consistent en una faldilla de roba blanca, generalment amb farbalans.	<i>El vestit i els <u>enagos</u> emmidonats, les sabates de xarol blanques com un glop de llet.</i>	17	IA
encants	N		Lloc on hom ven coses velles.	<i>La casa no era com abans; no era com quan em vaig casar. De vegades, per no dir sempre, semblava els <u>encants</u>.</i>	198	MB
encaparrar-se	V		Capficar-se.	<i>I en Quimet li va dir que no s'hi <u>encaparrés</u>, que potser aviat podria tenir un altre cuc...</i>	197	MB
encarcarar-se	V		Perdre la flexibilitat.	<i>Aquests baldonets de vegades <u>s'encarcaraven</u> amb la pols i s'havien d'alçar a cops de martell.</i>	112	JF
encastar	V		Enganxar molt fort una cosa amb una altra, encaixar-la, fent-la entrar en un buit o un forat d'una altra cosa.	<i>Em va pujar un glop de pena calenta de molt endins i se'm va <u>encastar</u> al coll.</i>	146	CLT
encastar	V		Ficar una cosa a un punt buit d'una altra.	<i>Em va pujar un glop de pena calenta de molt endins i se'm va <u>encastar</u> al coll.</i>	162	NP
encenall	N		Cadascun dels trossos prims de fusta (enrotllats en espiral) fets treballant la fusta amb el ribot.	<i>I no parlem de quan vam fer el colomar, que va ser la bogeria, tot brut de serradures i <u>encenalls</u> i puntes de París tortes...</i>	198	MB

Entrada	Cat	Obs	Significat	Context	Pg	Alu
encenall	N		Làmina fina en espiral produïda en passar un ribot sobre una fusta.	<i>I per terra hi havia palla i flocs d'<u>encenalls</u> petits i papers fins tacats i rebregats.</i>	249	SB
encerar	V		Recobrir d'una capa de cera certes superfícies.	<i>Era l'home i el carretó de la llet Sila. Vaig obrir el reixat i l'home em va donar les dues paperines <u>encerades</u> i jo les vaig agafar.</i>	142	IG
enfurismar-se	V		Posar-se furiós, enfadar-se molt fort.	<i>Fins que el llogater es va <u>enfurismar</u> molt i va agafar l'os de be...</i>	114	JF
engelosir-se	V		Agafar gelosia.	<i>L'Antoni es va <u>engelosir</u> de la nena i l'havia de vigilar molt.</i>	80	IA
enrivetar	V		Guarnir amb un rivet ('cinta que reforça una vora').	<i>El llit era de caoba negra amb dos matalassos i un cobrellit crema amb roses vermelles i tot el voltant fent ondes <u>enrivetades</u> de vermell.</i>	31	CA
enrogallar	V		Enronquir-se la veu.	<i>Anava d'un arbre a l'altre fent un crit petit, una mica <u>enrogallat</u>.</i>	24	CA
ensopegar	V		Assaonar abundantment.	<i>La mare d'en Quimet va aixecar el cap de pressa i va dir que ella sempre <u>ensopegava</u> el menjar de sal.</i>	41	RC
ensopit	A		Avorrit, sense ganes de fer res, mig endormiscat.	<i>El nen estava <u>ensopit</u> i deia sense parar que volia estar a casa...</i>	117	JF
entaforar	Vtr		Amargar, especialment en un forat.	<i>[Ratetes geperudes...] s'hi <u>entaforaven</u> a la quieta, rosegaven els sacs i es menjaven el gra.</i>	197	SR
entelar	Vt		Recobrir d'un tel que minva la transparència.	<i>Tenia una vidriera despintada amb els vidres <u>entelats</u> de pols i des de dintre no es veia a fora ni des de fora es veia dintre.</i>	56	BI
enterbolir	V		Fer tornar confús, poc clar, no gens net.	<i>I de l'entrada sortia aquell olor antiga d'hule que, pel nas, se'm ficada al cervell i me l'<u>enterbolia</u>.</i>	159	CLT
enterbolir	V		Privar de lucidesa.	<i>I de l'entrada sortida aquella olor antiga d'hule que, pel nas, se'm ficava al cervell i me l'<u>enterbolia</u>.</i>	179	NP
entortolligar	Vt		Retòrcer en espiral al voltant d'una cosa.	<i>S'asseia a taula i <u>entortolligava</u> les cames als barrots de la cadira.</i>	56	BI
entredós	N		Tira que es posa com a adorn entre dues peces de roba.	<i>Tota voltada d'un <u>entredós</u> daurat i, al mig, hi havia la creu.</i>	186	LL
esbadellar-se	V		Obrir-se una flor, una pinya,...	<i>Mirava de quina manera la pluja decantava les fulles i <u>esbadellava</u> o tancava les flors...</i>	220	MR
esbarriar	Vtr		Escampar coses aplegades, ordenades.	<i>Sempre ens despullàvem darrere del paravent per poder tenir el dormitori sense roba <u>esbarriada</u> per les cadires tota la nit.</i>	223	MR
esbatec	N		Cadascun dels moviments d'una ala, etc., que l'ocell, el peix, etc., esbatega.	<i>I a l'últim, amb un <u>esbatec</u> d'ales, van arrencar la volada.</i>	84	FS
esblaimar-se	V		Perdre la vivor dels colors. Empal·lidir.	<i>Un fil de sol de misèria de tan <u>esblaimat</u> tacava les fulletes del presseguer.</i>	249	SB
esbotzar	V		Fer que (alguna cosa) s'obri o es rompi cedint a una pressió exterior.	<i>La senyora Enriqueta em va dir unes quantes llaunes d'un magatzem de per allà a la vora que els veïns <u>haviem esbotzat</u>.</i>	157	CLT
esbotzar	V		Rompre una cosa per pressió exterior.	<i>Unes quantes llaunes d'un magatzem de per allà a la vora que els veïns <u>haviem esbotzat</u>.</i>	176	NP

Entrada	Cat	Obs	Significat	Context	Pg	Alu
esbotzar	V		Rebentar, trencar a causa d'una pressió molt forta.	<i>S'estirava al llit. S'hi deixava caure com un sac i jo, sempre amb l'ai al cor, pensant que <u>esbotzaria</u> les molles.</i>	66	MM
esbullar	V		Escampar, embolicar.	<i>I el mosso em va donar a en Quimet i després es va passar la mà pel cap per posar-se bé els cabells cortina i se'ls va acabar <u>d'esbullar</u> i tots li anaves per on volien.</i>	53	NP
escamot	N		Grup nombrós de gent (soldats, milicians, policies...) que va junta i sense ordre.	<i>Tant en Cintet com en Quimet no paraven de parlar dels <u>escamots</u>.</i>	132	BG
escanyar	V		Privar de respirar per compressió o obstrucció de la gola.	<i>I quan tot estava a punt d'acabar-se, es va trencar una columna del llit i vaig sentir una veu que deia [...], ha estat a punt d'<u>escanyar-lo</u>.</i>	75	MM
escapulari	N		Cinta de tela que penja sobre el pit i l'esquena i que porta una imatge religiosa.	<i>Abans de posar-li el vestit li vam canviar la cinta dels <u>escapularis</u>.</i>	131	BG
escarpra	N		Mena de cisell rectangular, amb la punta en forma de doble bisell, per a foradar parets i treballar la pedra, a cops de martell.	<i>Picava sense parar amb el martell contra l'<u>escarpra</u>.</i>	39	AC
escata	N		Formació epidèrmica i dèrmica que cobreix el cos de molts vertebrats i els protegeix.	<i>La meva peixatera pesava palangres i a cada <u>escata</u> hi havia la bombeta que penjava damunt de la panera de peix.</i>	87	HS
escolanet	N	Di m	Nen que ajuda el capellà en els serveis religiosos.	<i>L'església vessava de gent i el capellà ja corria d'una banda a l'altra, amb dos <u>escolanets</u>...</i>	186	LL
escorpí	N		Aràcnid que té el cos dividit en cefalotòrax i abdomen amb una cua estreta proveïda a la punta d'un fibló verinós.	<i>Com si al mig de la meua pau d'abans s'obris una porteta que tancava un niu d'<u>escorpins</u> i els <u>escorpins</u> sortissin a barrejar-se amb la pena...</i>	25	CA
escórpora	N		Peix de cap voluminós, amb unes crestes espinoses i amb glàndules verinoses en relació amb els radis de les aletes pectorals i ventrals.	<i>Les <u>escórporas</u> de cap gros que semblaven acabades de pintar, amb les espines a la ratlla de l'esquena com les punxes d'una gran flor...</i>	76	IA
escórrer	V		Anar-se'n sigil·losament; esquitllar-se.	<i>Quan un Quimet no tenia ganes de fer alguna cosa s'<u>escorria</u> com una anguila.</i>	39	AC
escorxador	N		Lloc on es mata i escorxa el bestiar.	<i>Els homes de l'<u>escorxador</u>, amb la bata tacada de sang i mig vedell a l'esquena, entraven al mercat.</i>	248	SB
escrostonar	V		Escantellar, rompre la capa protectora (vernís...),	<i>Si (l'embut de porcellana) tenia la desgràcia de caure'm a terra, s'<u>escrostonaria</u>.</i>	82	FS
esfereir	V		Espantar o impressionar molt.	<i>I ella pensava que eren les ànimes dels amos d'aquella casa, que els havien picat sense deixar-ne ni un per remei, i això l'<u>esfereïa</u>.</i>	144	CLT
esfereir	V		Impressionar, espantar molt.	<i>I els passos ressonaven... ella pensava que potser eres les ànimes dels amos d'aquella casa.... i això l'<u>esfereïa</u>.</i>	161	IR
esgarrifar-se	V		Estremir-se, esborronar-se, horripilar-se.	<i>Quan va sentir el parrupeig que venia de l'habitació petita, es va <u>esgarrifar</u>.</i>	126	RG
esmicolar	Vtr		Fer miques, reduir a miques alguna cosa	<i>Alguna paperina d'arròs <u>esmicolat</u>, alguna paperina de cigrons petits.</i>	199	SR

Entrada	Cat	Obs	Significat	Context	Pg	Alu
esmicolar	V		Fer miques o trossos petits una cosa.	<i>I vaig començar a treure miques de suro amb la punta del ganivet. I el suro saltava <u>esmicolat</u>.</i>	247	CS
esmolet	N		Persona que té per ofici esmolar ganivets, tisores i estris semblants.	<i>Abans els ganivets eren diferents i havia de passar l'<u>esmolet</u>.</i>	243	CS
esmorteir	V		Fer menys violenta o menys intensa una cosa.	<i>Fins que van encendre el fanal del carrer i va entrar una mica de claror <u>esmorteïda</u>.</i>	240	CS
esmorteir	V		Deixar com mort, fer menys viu.	<i>Tenia una ala ferida, estava mig <u>esmorteït</u> i havia deixat miques de sang per terra.</i>	80	FS
esparverar	V		Causar molta por, esverar, la imminència d'un perill.	<i>I tot era calor, molta calor, la roba s'enganxava a l'esquena i els llençols s'enganxaven per tot el cos i la gent vivia <u>esparverada</u>.</i>	141	IG
esparverar	V		Esverar un perill.	<i>Ens vam aixecar, el merlot va fugir <u>esparverat</u>...</i>	27	CA
esperit de vi	N	loc	Alcohol, com el que es posa a les ferides	<i>Abans d'adormir-se volia que li fes fregues d'<u>esperit de vi</u> per tot el cos, pel dolor, deia.</i>	66	MM
esperitat	A		Excitat, obcecat.	<i>Ja sé que la joventut va <u>esperitada</u> i el cas és viure i viure de pressa...</i>	50	NP
espolsador	N		Instrument: manat de tires (de drap, pell, etc.) enganxades a un mànec de fusta, amb què es piquen els objectes empolsats per treure'n la pols.	<i>Les nines sempre allí, amb la cara de porcellana i la cara de pasta, al costat dels <u>espolsadors</u>...</i>	80	MM
espolsar	Vt		Fer caure una cosa adherida amb un cop sec.	<i>I en Quimet, tot <u>espolsant</u> la cendra del puro a terra, va dir que ja s'ho pensava.</i>	57	BI
espuçar	Vtr		Netejar les puces	<i>Eren uns coloms que no empastifaven, que no s'<u>espuçaven</u>.</i>	218	MR
espurna	N		Partícula incandescent que es desprèn d'un cos en combustió o de dos cossos durs fregats fortament.	<i>Se'm va vestir amb una granota blava i, al cap d'uns quants dies de fum i d'esglésies llençant <u>espurnes</u>, se'm va presentar amb un cinturó amb revòlver...</i>	141	IG
estabornir	V		Fer perdre els sentits un cop violent, una forta batzegada, etc.	<i>Que se li ben <u>estabornís</u> el cap contra la closca de l'ou.</i>	139	IG
estaquirot	N		Ninot: estaferm o espantall.	<i>Un ós de peluix blanc [...] amb els braços oberts i les plantes dels peus blanques, semblava un <u>estaquirot</u>.</i>	181	LL
estarrufament	N		Acció de fer dreçar el pèl, les plomes d'un ocell.	<i>I les plomes del coll amb una mena d'<u>estarrufament</u>...</i>	84	FS
estarrufar	V		Fer dreçar el pèl, les plomes d'un ocell. Augmentar de volum.	<i>De sofre només se'n podia donar a les gallines, que, als coloms, els <u>estarrufava</u> el fetge.</i>	126	RG
estarrufar	V		Fer dreçar-se.	<i>Amb llaços a la cintura caiguda, amb sotes de tartana per <u>estarrufar</u>.</i>	80	MM
esteranyinador	N		Estri de mànec molt llarg usat per a treure les teranyines o la pols del sostre...	<i>La seva mare era malgastadora i ja feia temps que li colia fer comprar un <u>esteranyinador</u> i una tela nova de matalàs, grisa i blanca.</i>	65	MM

Entrada	Cat	Obs	Significat	Context	Pg	Alu
estireganyar	Vt		Deformar estirant.	<i>S'enfilava com podia i li pegava i li <u>estireganyava</u> els cabells.</i>	80	IA
estrella	N		Objectes amb forma semblant a una estrella; aquí: tipus de pasta de sopa.	<i>Veia lluir el davant de vidre dels calaixets de les pastes de sopa, les petites: les <u>estrelletes</u>, les <u>beceroles</u>, el panís i la llavor de pebrot.</i>	224	MR
estrellat	A		En forma d'estrella.	<i>Un dels vidres estava tot <u>estrellat</u>.</i>	104	CC
esvalot	N		Soroll molt fort.	<i>Vaig sentir un <u>esvalot</u> d'ales i el nen estava dret a la galeria, d'esquena a la llum...</i>	117	JF
faluga	N		Persona petita i bellugadissa.	<i>Era una senyora molt <u>faluga</u>, pentinada de pentinadora, amb moltes ondes.</i>	31	CA
fat	A		Insuls, sense gust.	<i>Dels rengles de les tripaires sortia l'olor <u>fada</u> de mort.</i>	86	HS
faune	N		Ésser fantàstic de la mitologia romana, que tenia figura d'home però amb banyes i potes de cabra.	<i>Un moble amb unes potes estranyes: altes com les d'un cavall eren potes de <u>faune</u>.</i>	106	IR
feble	A		Deficient en força, resistència, tenacitat, eficàcia, expressió, etc.	<i>Que, sobretot, a ell no li deixés endevinar mai el que pensava, perquè si era dels que només viuen per molestar, valia més que no em conegués els punts <u>febles</u>.</i>	59	BI
femer	N		Lloc on hom amuntega i guarda els fems perquè fermentin.	<i>Bèsties mortes i mig podrides i llençades al <u>femer</u>.</i>	43	RC
fer els gegants	Ff		Fer el ridícul.	<i>Al cap d'una estona de <u>fer els gegants</u>, em va semblar que algú em mirava.</i>	23	IA
fer les maletes	Ff		Anar-se'n.	<i>-Han hagut de <u>fer les maletes</u>...i, amb les maletes, ¡cap amunt!.. .deia en Cintet.</i>	76	IA
fer malbé	V	ff	Espatllar.	<i>I la Rita li va dir que no li havia <u>fet malbé</u> res.</i>	156	CLT
fer malbé	V	loc	Espatllar.	<i>La Rita li va dir que no li havia <u>fet malbé</u> res.</i>	175	NP
festeig	N		Acció de festejar o tenir relacions amoroses.	<i>I del <u>festeig</u> per acostumar-se l'un a l'altre, que va ser un <u>festeig</u> llarg,...</i>	234	JR
fiblada	N		Dolor agut i sobtat comparable al que fa una punxada de fibló.	<i>Li feia <u>fiblada</u> al costat contrari, cap a la banda de la cintura.</i>	79	MM
figaflor	N		Figa primerenca. Figurat: persona amb el caràcter molt fluix.	<i>I de tant anar d'una flonjor a una altra, em vaig tornar com una <u>figaflor</u> i tot em feia plorar.</i>	220	MR
filferro	N		Fil flexible i poc gruixut fet amb ferro.	<i>Les gotes de pluja corrien pels <u>filferros</u> d'estendre la roba...</i>	109	IR
finestró	N		Batent, de fusta, per a tapar la part vidrada de la porta d'un balcó, d'una finestra, etc.	<i>El colom el va veure un dematí en el punt d'obrir els <u>finestrans</u> del menjador.</i>	80	FS
flassada	N		Peça teixida de llana, de cotó o de fibra sintètica usada com a abrigall en el llit.	<i>Dormien damunt d'una <u>flassada</u> perquè no teníem ni un matalàs.</i>	200	SR
floc	N		Manyoc, petita porció de llana, seda, encenalls...	<i>I per terra hi havia palla i <u>flocs</u> d'encenalls petits i papers fins tacats i rebregats.</i>	249	SB
fogó	N		Fogar de les cuines de carbó instal·lat en un massís d'obra amb un accés lateral.	<i>I damunt dels <u>fogons</u>, de rajola vermella lluent.</i>	38	RC

Entrada	Cat	Obs	Significat	Context	Pg	Alu
fregall	N		Manyoc d'espart o d'altre material per a fregar.	<i>Perquè una vegada una rata li va fer niu a dintre d'un feix de <u>fregalls</u>.</i>	204	SR
Freixura	N		Entranyes, especialment pulmons.	<i>Tenien la cara blanca de tant bufar les <u>freixures</u> de color rosa, girades d'esquena a la gent.</i>	87	HS
front	N		Primera fila de la tropa (en sentit militar) formada o acampada.	<i>I em va dir que ella estava enamorada d'un noi que també era al <u>front</u>.</i>	159	AG
gafa	N		Agulla d'estendre.	<i>Les coses que jo hi tenia: el cove de roba, les cadires mitjanes, la caixa de la roba bruta, el cistell de les <u>gafes</u>...</i>	83	FS
gafarró	N		Ocell petit de color groc verdós.	<i>El llit estava calent com la panxa d'un <u>gafarró</u>.</i>	250	SB
gall dindi	N		Au de plomatge fosc amb taques blanques a ales i cua, vermelles a la pell nua del cap i coll, amb una inflamació sobre el bec.	<i>Els de cua de <u>gall dindi</u> es va alterar una mica i van sortir a fora i van abandonar el covador.</i>	128	BG
gallet	N		Palanqueta incorporada sota de la clau de les armes de foc portàtils, per a disparar tot accionant-la amb el dit.	<i>Per distreure el nen de la seva gelosia amb la Rita en Quimet li va comprar un revòlver amb molt níquel, amb el <u>gallet</u>, ¡crec! ¡crec!, i una porra de fusta.</i>	80	IA
ganes de pentinar el gat	Ff		Ganes de perdre el temps.	<i>Ni a ella ni a mi no ens agrada la xocolata desfeta. Són ben bé <u>ganes de pentinar el gat</u>...</i>	54	BI
ganxet	N		Treball de punt i malla fet una barreta amb un ganxo petit en un extrem.	<i>La mare d'en Quimet ens havia regalat el matalàs i la senyora Enriqueta el cobrellit, antic, amb flors de <u>ganxet</u> que sortien enfora.</i>	52	BI
gatzara	N		Cridòria i xivarri amb què una colla manifesta la seva alegria.	<i>Es rentava fent <u>gatzara</u> i es presentava al menjador cantant.</i>	56	BI
geperut	A		Amb gep o prominència a l'esquena o pit provocada per una deformació.	<i>Rates petites, amb les potes molt fines i llargues. Rates <u>geperudes</u>.</i>	197	SM
glaçat	A		Dit del vidre al qual hom ha llevat la transparència.	<i>El reixat era alt, de ferro, amb vidre <u>glaçat</u>, i, en el vidre <u>glaçat</u>, que feia bombolles per dibuix,...</i>	199	MB
gleva	N		Coàgul sanguini.	<i>Els cors partits, amb un canal buit al mig, embussat per una <u>gleva</u> de sang presa.</i>	87	HS
golfa	N		Espai entre la teulada i el sostre d'una casa, per protegir-la del fred i de la calor del sol i s'aprofita per als mals endreços.	<i>En Cafè i la Maringa, tancats a la <u>golfa</u> del terrat, no feien petits.</i>	81	FS
grinyolar	V		Produir un soroll estrident per fregament.	<i>El <u>somier</u> va grinyolar una mica perquè era vell.</i>	250	SB
grogor	N		Qualitat de groc.	<i>Va perdre la <u>grogor</u> de la cara i va dir que tot anava bé.</i>	78	IA
grumoll	N		Petita massa de substància pulverulenta aglomerada o de substància líquida coagulada.	<i>I quan estava a punt de ploure queien <u>grumolls</u> de sutge damunt dels fogons.</i>	103	SC
jóc	N		Indret on van a dormir els ocells, l'aviram.	<i>S'aixecaven com una onada de llampecs i d'ales i, abans d'anar-se'n a <u>jóc</u>, picaven les baranes i menjaven...</i>	120	RG

Entrada	Cat	Obs	Significat	Context	Pg	Alu
jonquilla	N		Herba perenne (<i>Ranunculus pyrenaicus</i>), d'arrel fibrosa, fulles linears i flors blanques	<i>Em va dir que ella havia plantat <u>jonquilles</u>, tres dotzenes de <u>jonquilles</u>...</i>	69	MM
junt	N		Indret per on es toquen dues coses, peces, etc.	<i>Feta de rajola de València, amb els <u>junts</u> mal ajuntats, i amb moltes rajoles esquerdades.</i>	104	CC
l'ai al cor	N	loc	Preocupació per una cosa imminent que ens pot passar, però que no saben quan.	<i>S'estirava al llit. S'hi deixava caure com un sac i jo, sempre amb <u>l'ai al cor</u>, pensant que esbotzaria les molles.</i>	66	MM
llaçada	N		Cinta que se cenyeix al voltant d'alguna cosa formant un llaç.	<i>En el picaportes hi havien lligat un gran <u>llaçada</u> negra.</i>	128	BG
llàgrima de Sant Josep	N		Herba gramínia anual, de fulles amples i planes i fruits molt durs, semblants a perles.	<i>Ens va asseure a la galeria coberta de parra d'una banda i de <u>llàgrimes de Sant Josep</u> de l'altra...</i>	69	MM
llata	N		Peça de fusta estreta i de poc gruix.	<i>Els coloms vivien a les fosques perquè també els va tancar la trapa, que era feta de <u>llates</u> de fusta...</i>	121	RG
llessamí	N		Arbust de flors blanques molt oloroses.	<i>Coberts a dalt per un emparrat de <u>llessamí</u> molt espès d'aquell d'estrella petita, d'aquell que així que es pon el sol, ofega de tanta olor.</i>	100	MB
llest	A		Dit d'una cosa a fer quan ja és acabada.	<i>En Mateu estava a punt d'acabar la cuina; una altra tarda, i <u>llest</u>.</i>	38	RC
lliri de Sant Antoni	N		Planta amb les fulles allargades i punxegudes, de flors molt vistoses de color blanc.	<i>Vaig veure una caixa daurada... a la tapa, alçada enlaire, una santa Eulàlia tota decantada, amb un <u>lliri de sant Antoni</u> en una mà, i un drac...</i>	107	IR
lliscar	V		Moure's suaument per una superfície, aprofitant que hi ha poca resistència al fregament.	<i>Una gota sempre li queia al mig de l'esquena com si cada vegada fos la mateixa, i <u>lliscava</u> avall a poc a poc.</i>	185	LL
llissera	N		Peix teleosti d'aspecte de fusell, amb el cap pla i dues aletes dorsals molt separades.	<i>Les <u>llisseres</u>, les lluernes, els llobarros... semblaven acabats de pintar.</i>	87	HS
llobarro	N		Peix de cos allargat, amb dues aletes dorsals i amb radis espinosos a totes les aletes.	<i>Les llisseres, les lluernes, els <u>llobarros</u>, les escòrpores de cap gros que semblaven acabades de pintar...</i>	76	IA
llogater	N		Persona que viu en una casa que no és seva a canvi de pagar uns diners a l'amo.	<i>Li va presentar el rebut amb l'augment i el <u>llogater</u> va dir que no l'havia d'augmentar...</i>	114	JF
lluerna	N		Peix amb el cos de color rosa i les aletes pectorals violàcies amb taques fosques.	<i>Les llisseres, les lluernes, els llobarros, les escòrpores de cap gros que semblaven acabades de pintar...</i>	76	IA
malesa	N		Maldat, acció dolenta.	<i>Els nens no havien fet cap <u>malesa</u>.</i>	112	JF
malesa	N		Maldat, dolenteria.	<i>Treballaven de dins enfora i pel foradet rodó treien el cap i pensaven en les <u>maleses</u> que estaven fent.</i>	244	CS
malfiat	A		Sense confiança.	<i>I els coloms, molt <u>malfiats</u>, van anar sortint del colomar, els uns darrere dels altres, amb molta por que els pareessin una trampa.</i>	78	IA
malura	N		Malaltia d'una planta.	<i>El dessota de les fulles plens d'una mena de <u>malura</u> que feia una bombolleta de teixit de teranyina i a dintre hi havia la bèstia:....</i>	100	MB

Entrada	Cat	Obs	Significat	Context	Pg	Alu
malva	N		Color violaci tirant cap a rosat.	<i>Els ulls rodons i els becs punxents, el tornassol <u>malva</u> i el tornassol poma, ¡tot a passeig!</i>	137	IG
maneguí	N		Màniga postissa que cobreix l'avantbraç per a protegir les mànigues del vestit.	<i>La meva musclaire, amb <u>maneguins</u> blaus i davantal amb pitet.</i>	86	HS
manobre	N		Jornaler que ajuda el paleta en totes les feines que no necessiten gaires coneixements de l'ofici.	<i>Un <u>manobre</u> amb els pantalons plens de pedaços, s'endua la runa i la carregava en un carretó que havien deixat al carrer.</i>	38	AC
manyà	N		Persona que fabrica o arregla panys, claus i objectes de ferro.	<i>Cosa que no hauria pogut explicar al <u>manyà</u> de Sant Gervasi ...</i>	112	JF
matar jueus	V	ff	Fer soroll els infants picant a terra amb maces i bastons el dijous sant.	<i>Duien maces de fusta i <u>mataven jueus</u> per les parets i per terra.....</i>	40	RC
medalló	N		Objecte semblant a una moneda, de metall, on hi ha representada una imatge o algun símbol.	<i>Em va dur un retrat del meu pare que la meva mare havia dut tota la vida en un <u>medalló</u>...</i>	148	CLT
melic	N		Depressió arrodonida i arrugada que deixa al mig del ventre la secció del cordó umbilical, llombrígol.	<i>I sempre em deia que el <u>melic</u> és la cosa més important de la persona.</i>	77	MM
melós	A		Massa amable, massa dolça.	<i>Quan la dona de fer feines havia acabat de rentar els plats i n'anava i deia, <u>melosa</u>: fins demà, senyora Natàlia.</i>	215	SR
menjadora	N		Recipient on es posa el menjar dels animals.	<i>L'un va anar parar a l'abeurador i l'altre a tocar la <u>menjadora</u>.</i>	83	FS
merlot	N		Merla mascle (ocell de plomatge negre i bec groc).	<i>Entre dos arbres fins de fulla, amb un <u>merlot</u>.</i>	24	IA
mestre d'obres	N	loc	Encarregat de dirigir la construcció d'edificis.	<i>I parlaven de l'esport que li convindria i ell deia que fer de <u>mestre d'obres</u> i córrer d'una banda a l'altra vigilant la feina ja era prou exercici.</i>	77	IA
migrar-se	Vpr		Consumir-se, decandir-se d'impaciència o d'enyorament.	<i>Tenia tanta paciència però que es <u>migrava</u> perquè amb la Rita no sabia mai on era...</i>	231	JR
mínim	N		Cabal mínim d'aigua subministrat.	<i>Van pujar al terrat a mesurar el <u>mínim</u>...</i>	113	JF
mola	N		Disc de pedra per a esmolar ganivets i tisores.	<i>Sinó que encara quedaven ganivets amb la fulla bona per passar-la per la <u>mola</u>.</i>	243	CS
molla	N		Porció més carnososa del pa.	<i>Vaig tornar al menjador [...], i, amb l'ungla, vaig anar traient <u>molles</u> de pa antigues que hi havia en una escltxa molt grossa.</i>	158	AG
mort	A		Esmorteït, sense vivor.	<i>Damunt de la banyera es veia una claror <u>morta</u>, que entrava per una tapa vidrada.</i>	105	CC
mosca vironera	N		Mosca de color blau metàl·lic que pon els ous sobre la carn fresca.	<i>El dimoni... per damunt de la terra, i que anava disfressat de <u>mosca vironera</u>, tot negre, amb aigües blaves....</i>	43	RC
mosquitera	N		Cortina de gasa amb què es cobreix el llit per evitar que hi entrin mosquits.	<i>Al costat del llit del santcris hi havia una porteta de pas que donava a una habitació petita sense finestra, amb un llit amb <u>mosquitera</u> blava.</i>	107	IR

Entrada	Cat	Obs	Significat	Context	Pg	Alu
mossèn	N		Tractament antic, reservat avui als eclesiàstics	<i>Va dir que em portaria a ensenyar-me a <u>mossèn</u> Joan.</i>	49	NP
mudar	V		Canviar els vestits, posar-se'n de més nous i elegants.	<i>¿oi que tu et <u>mudes</u> el diumenge? Doncs el matrimoni, quan comença, és com un gran diumenge, necessita cerimònia.</i>	50	NP
mullena	N		Aigua adherida a la superfície d'alguna cosa.	<i>Si sec, tota la <u>mullena</u> de les fulles se'm fica a l'esquena i a la nit m'agafava tos...</i>	235	JR
murri	A		Sagaç, hàbil per a aconseguir el que vol.	<i>L'aprenent amb la seva cara de <u>murriet</u> em va donar la mà com si em donés una branca morta.</i>	57	BI
musclaire	N		Persona que pesca ven musclos.	<i>La meva <u>musclaire</u>, amb maneguins blaus i davantal amb pitet.</i>	86	HS
nacre	N		Substància dura, blanca, amb reflexos iridescents, de la capa interior de certes conquilles.	<i>Per aguantar el moble que era una arquilla amb incrustacions de <u>nacre</u> en els calaixets.</i>	106	CC
nanseta	N		Part sortint d'un objecte, en forma d'arc, d'anell, etc., que serveix per a agafar-lo.	<i>La cinta dels enagos... cordada amb un botonet i una <u>nanseta</u> de fil, m'estrenyia.</i>	18	IA
neguitós	V		Que té neguit, que sent inquietud, gran impaciència o desassossec.	<i>Va ser una temporada de dormir <u>neguitós</u>. Dormia amb sobresalts al cor com quan era petita i els meus pares es barallaven.</i>	139	IG
neulit	A		Que ha perdut les forces, la vitalitat, el pes...	<i>Al jardí del primer pis només hi havia un arbre: un <u>presseguer neulit</u>.</i>	196	SM
níquel	N		Element metàl·lic de color blanc grisenc.	<i>Un lavabo nou amb una aixeta de <u>níquel</u>.</i>	104	CC
nosa	N		Cosa que molesta, que impedeix o que fa més difícil de passar per un lloc, de moure's o de funcionar.	<i>I se'm va posar una <u>nosa</u> al coll, com un cigró clavat a la campaneta.</i>	246	CS
novena	N		Pregària de la religió catòlica feta durant nou dies.	<i>I em va dir que l'adroguer de sota feia <u>novenes</u> perquè perdéssim, perquè amb la guerra venia poc.</i>	149	CLT
novena	N		Oracions religioses que duren nou dies.	<i>L'adroguer de sota feia <u>novenes</u> perquè perdéssim, perquè amb la guerra venia poc...</i>	167	IR
nuvi	N		Qui està a punt de casar-se o ho acaba de fer.	<i>Vaig anar vestida de <u>núvia</u>, amb faldilla llarga.</i>	50	NP
núvia	N		Persona que està a punt de casar-se.	<i>Un bon casament és un casament amb la noia vestida de <u>núvia</u>.</i>	237	CS
nuviatge	V		Conjunt de robes i altres objectes que es dona a la núvia	<i>Vaig ser jo la que se'n va anar i vaig deixar que fessin el <u>nuviatge</u> la Rita i la modista...</i>	235	JR
nyap	N		Cosa que està mal feta i mal acabada	<i>I quan estava de mal humor sortia allò de Colometa no badis, Colometa has fet un <u>nyap</u>, Colometa vine...</i>	64	MM
os rodet	N	col	Vèrtebra, os de l'espina.	<i>Li vaig encastar la galta a l'esquena, contra els <u>ossos rodets</u>.</i>	251	SB
pai-pai	N		Ventall lleuger en forma de palma i amb un mànec.	<i>I en una mà tenia un <u>pai-pai</u> amb ocells molt lluny, i un fanalet que figurava encès, a prop.</i>	196	SM
palangana	N		Rentamans: gibrell per a rentar-s'hi les mans.	<i>Quan la llevadora em va ensenyar com l'havia d'agafar per banyar-lo, em va dir tot ficant-lo a la <u>palangana</u>...</i>	77	MM

Entrada	Cat	Obs	Significat	Context	Pg	Alu
palangre	N		Peix pescat amb l'ormeig anomenat palangre.	<i>La meva peixatera pesava <u>palangres</u> i a cada escata hi havia la bombeta que penjava damunt de la panera de peix.</i>	87	HS
palma	N		Fulla de palmera, engroguida i treballada amb l'art de cistelleria per donar-li un aspecte decoratiu.	<i>Al carrer hi havia nens amb palmons i nenes amb <u>palmes</u>.</i>	40	RC
paner	N		Cistell, Recipient portàtil fet de vímets, de joncs, etc., amb una nansa (o dues) semicircular travessera.	<i>Va venir en Cintet, amb una granota nova, molt encarcerada, i tot ple de corretges entrecruades pel pit i per l'esquena i amb un gran <u>paner</u> ple de taronges.</i>	156	AG
panís	N		Blat de moro; aquí: pasta de sopa amb forma de panís.	<i>Veia lluir el davant de vidre dels calaixets de les pastes de sopa, les petites: les estrelletes, les beceroles, el <u>panís</u> i la llavor de pebrot.</i>	224	MR
paperina	N		Peça de paper cargolada o plegada constituint un cilindre amb fons o bé un con, per contenir llegums, farina, sucre...	<i>Era l'home i el carretó de la llet Sila. Vaig obrir el reixat i l'home em va donar les dues <u>paperines</u> encerades i jo les vaig agafar.</i>	142	IG
paperina	N		Paper cargolat en forma de cilindre proveït de fons.	<i>Alguna <u>paperina</u> d'arròs esmicolat, alguna <u>paperina</u> de cigrons petits.</i>	199	SR
paravent	N.		Moble que serveix per a resguardar de l'aire establir una separació en una habitació	<i>I en un racó hi havia un <u>paravent</u> per despullar-se al darrere.</i>	198	SR
parra	N		Vinya no podada com a cep i amb els sarments enlairats i recolzats en suports.	<i>Ens va asseure a la galeria coberta de <u>parra</u> d'una banda...</i>	69	MM
parrupeig	N		Parrup, cant del colom o la tórtora.	<i>Només sentia <u>parrupeig</u> de coloms.</i>	124	RG
parrupejar	V		Fer el seu cant (parrup) el colom o la tórtora.	<i>I <u>parrupegen</u> i <u>parrupegen</u>. I va dir que els coloms eren feliços.</i>	84	FS
pastar	V		Afaïçonar, modelar.	<i>El temps dintre de mi, el temps que no es veu i ens <u>pastà</u>.</i>	231	JR
pedaç	N		Tros de roba cosit en un vestit o en una peça de roba qualsevol per tapar un forat, un esquinç.	<i>Un manobre amb els pantalons plens de <u>pedaços</u>.</i>	38	AC
pellingo	N	col	Pellingot, parrac: tros de roba vell, esquinçat o malmès..	<i>Per fer caritat a una pobra vestida de <u>pellingos</u>.</i>	186	LL
peluix	N		Teixit de llana, cotó o altres fibres, semblant al vellut, però de pèl més llarg.	<i>Tot el baix de la faldilla estava adornat amb un <u>peluix</u>.</i>	128	BG
persiana de ballesta	N		Persiana veneciana, de tires orientables i arrencables.	<i>Des de darrera d'una <u>persiana de ballesta</u>... algú em mirava... les ballestes d'una banda s'havien mogut una mica.</i>	23	IA
peüc	N		Mitjó curt de llana per abrigar el peu al llit.	<i>Em vaig estirar les mitges com si estirés una pell molt llarga, em vaig posar els <u>peücs</u>.</i>	250	SB
picamatalas-sos	N		Estri pla i rodó amb mànec, generalment fet de vímet trenat, usat per a espolsar o picar estores, matalassos, etc.	<i>Les nines sempre allí, amb la cara de porcellana i la cara de pasta, al costat dels espolsadors, dels <u>picamatalassos</u>...</i>	80	MM

Entrada	Cat	Obs	Significat	Context	Pg	Alu
picaportes	N		Peça metàl·lica en forma de martell que es col·loca a la porta per trucar deixant-la caure.	<i>En el <u>picaportes</u> hi havien lligat una gran llaçada negra.</i>	128	BG
picar-se	V		Fer-se petites taques d'humitat, florit...	<i>Hi havia un tocador també amb el mirall <u>picat</u></i>	104	SC
pinyonet	N		Granulat de pedra entre 5 i 18 mm.	<i>A les hores vam anar als baixos, que eren el pis, per una escala de <u>pinyonet</u>.</i>	105	CC
pitet	N		Tros de tela més o menys llarg i ample que cobreix la part superior del pit.	<i>La meva musclaire, amb maneguins blaus i davantal amb <u>pitet</u>.</i>	86	HS
plec	N		Part d'una tela, d'un paper, etc., posat en doble o que forma una ondulació.	<i>I d'un <u>plec</u> de no sé on em van sortir ganes de preguntar-li una cosa que mai no havia trobat un moment de confiança preguntar...</i>	150	AG
pobrissalla	N.		Colla de pobres.	<i>Que no volien <u>pobrissalla</u> a casa seva, que s'estimaven més tenir la casa bruta que no pas haver de tractar amb <u>pobrissalla</u>.</i>	180	LL
pom	N		Peça arrodonida que serveix d'agafador.	<i>Em va fer anar a la seva habitació. Als quatre <u>poms</u> del llit, aquell llit negre amb el cobrellit de roses vermelles, hi havia llaços.</i>	57	BI
poncella	N		Flor abans d'obrir-se.	<i>Barrejat amb olor de fulla tendra i amb olor de <u>poncella</u>.</i>	76	IA
portadora	N		Atuell de fusta i amb dues nanses laterals per a transportar verema.	<i>A l'hora d'anar a l'església queia l'aigua a <u>portadores</u>.</i>	237	JR
pòrtland	N		Ciment hidràulic compost de calç, sílice i alumina.	<i>Vam baixar al pati de <u>pòrtland</u>, sempre ple de...</i>	107	IR
posar-se com un gall de panses	SV		Escridassar, enrabiats, a algú.	<i>Li vaig preguntar si ja li havia passat i se'm va posar com un gall de panses i va dir que havia vingut a demanar-me explicacions, perquè m'havia vist passejant amb el Pere.</i>	37	RC
posar-se de dol	V	loc	Mostrar dolor i tristesa per la mort d'una persona vestint de negre.	<i>Em vaig <u>posar de dol</u> com vaig poder, perquè per en Quimet ...</i>	155	CLT
posar-se de dol	V	loc	Vestir-se de color negre per la mort d'un familiar.	<i>Em vaig <u>posar de dol</u> com vaig poder...</i>	174	NP
post	N		Fusta plana rectangular més petita que un tauló.	<i>L'avioneta era molt vella i allà on no hi havia pes el vent aixecava una <u>post</u> de terra,</i>	156	AG
post del pit	N		Regió de l'estern.	<i>Tot el cos era llarg i rodó on calia. La <u>post del pit</u> alta, les anques estretes.</i>	60	MM
prendre	V		Coagular.	<i>Els cors partits, amb un canal buit al mig, embussat per una gleva de sang <u>presa</u>.</i>	87	HS
prendre's llibertats	Ff		Actuar extralimitant-se en l'ús d'un dret; abusar.	<i>Ni vaig gosar dir-li que... un jove <u>s'havia pres llibertats</u>.</i>	24	IA
pujar	V	fig	Criar, educar.	<i>Deia que jo <u>pujava</u> les criatures com si fossin criatures de gitano.</i>	133	BG
pujar aquí dalt	Ff		Frase feta per fer una negació irònica a alguna petició	<i>I el senyor [...] va dir que no tenien feina per donar a ningú, que qui volgués feina que <u>pugés aquí dalt</u> i que ells havien perdut molt...</i>	180	LL

Entrada	Cat	Obs	Significat	Context	Pg	Alu
punta	N		Mena de teixit molt lleuger usat com a adorn.	<i>Els roquets emmidonats amb una <u>punta de coixí</u> d'un pam d'amplada.</i>	186	LL
punta de parís	N	loc	Clau petit, prim, sense cabota.	<i>I no parlem de quan vam fer el colomar, que va ser la bogeria, tot brut de serradures i encenalls i <u>puntes de París</u> tortes...</i>	198	MB
racionament	N		Conjunt d'articles de distribució restringida per l'autoritat.	<i>I deia que sempre tenia una mica més <u>racionament</u> del que havia de tenir.</i>	199	SR
ràdio galena	N	loc	Aparell receptor simple en què la detecció s'efectua amb un cristall de galena.	<i>Quan vam arribar al menjador ens vam asseure tots i el senyor em va explicar que cada nit escoltava la <u>ràdio galena</u> i que aviat tot aniria bé perquè ja pujaven.</i>	143	IG
rajola de València	N	loc	Rajola decorada i envernissada, normalment de forma quadrada.	<i>Era quadrada i feta de <u>rajola de València</u>.</i>	104	CC
rajoleta	N		Rajola de València.	<i>Asseguda en un banc de <u>rajoleta</u> hi havia una nena que es ficava els dits al nas...</i>	27	CA
rebregar	V		Fer perdre la tesor a una cosa flexible tocant-la matusserament, prement-la, copejant-la, etc.	<i>I la Julieta cridant perquè la veu li passés per damunt de la música, ¡no seguis que et <u>rebregaràs!</u></i>	18	IA
rebuig	N		Part que, per la seva qualitat deficient, ningú no ha volgut.	<i>El <u>rebuig</u> de les bèsties tot servia per ser venut damunt de fulles de col.</i>	86	HS
refilet	N		Una de les parts que talla una tisora.	<i>I em va preguntar si m'agradava vendre dolços i li vaig dir que molt, sí senyora, sobretot arrissar les puntes del cordill amb un <u>refilet</u> d'estisores...</i>	31	CA
regueró	N		Canal petit fet a terra per on passa l'aigua per al reg.	<i>Mateu va dir que aquella corbata eren plomes arrissades al mig del pit, com un <u>regueró</u>.</i>	133	BG
regueró	N		Solc per on s'escorre l'aigua per l'empedrat.	<i>Els escombriaires... escombraven els <u>reguerons</u>.</i>	86	HS
reixat	N		Conjunt de barres, fils, etc., entrecreuat o paral·lels com una reixa.	<i>El <u>reixat</u> era alt, de ferro, amb vidre glaçat,...</i>	199	MB
rengle	N		Conjunt de coses posades l'una al costat o al darrere de l'altra.	<i>El cobretaula, amb les glans i la taca de tinta al mig, tenia un serrell amb tres <u>rengles</u> de nusos.</i>	195	SM
renyir	V		Rompre les relacions, l'amistat, amb algú.	<i>Li volia explicar que <u>havia renyit</u> amb en Pere.</i>	24	IA
respectar el dol	V	loc	Vestir de color negre amb la mort d'alguna persona estimada i guardar-ne la memòria.	<i>Per en Quimet <u>respectava el dol</u>, així com no el vaig respectar pel meu pare amb l'excusa que tot estava massa capgirat per pensar en dols...</i>	156	CLT
respectar el dol	V	loc	Anar de negre, no assistir a festes... en senyal de dol.	<i>Per en Quimet <u>respectava el dol</u>, així com el vaig respectar pel meu pare...</i>	174	NP
revòlver	V		Arma de foc curta, portàtil, que pot ser apuntada i disparada amb una mà sola, capaç d'engegar un seguit de trets.	<i>Se'm va presentar amb un cinturó amb <u>revòlver</u> i una escopeta de dos canons penjada a l'espatlla.</i>	141	IG
rondinar	V		Murmurar, manifestant desgrat, malcontentament, disconformitat.	<i>I al cap d'uns quants mesos en Quimet va començar a <u>rondinar</u> i a dir que els coloms no valien res...</i>	139	IG

Entrada	Cat	Obs	Significat	Context	Pg	Alu
rondinar	V		Murmurar manifestant desgrat, malcontentament, disconformitat amb allò que és constret a fer.	<i>En Quimet estava molt amoïnada i <u>rondinava</u>, la feina per mi...</i>	76	MM
roquet	N		Peça de vestir litúrgica semblant al sobrepellís, amb mànegues estretes closes o sense mànigues.	<i>Amb els <u>roquets</u> emmidonats acabats amb una punta de coixí...</i>	186	LL
rosari	N		Enfilall de grans, agrupats de deu en deu destinat a comptar les avemaries en passar el rosari.	<i>Va venir amb uns <u>rosaris</u> de boleta negra i me'ls va regalar.</i>	33	AC
rosari de l'aurora	N	<i>fig</i>	Pregàries matinals que solien acabar malament, amb baralles ...	<i>I tot va acabar amb l'espasa de foc... Com el <u>rosari de l'aurora</u> va dir la senyora Enriqueta.</i>	48	MM
rosella	N		Planta silvestre amb les tiges plenes de pèls aspres, que té flors vermell intens, amb pètals molt fràgils, i llavors negres.	<i>I dues campanes de vidre amb flors del cap a dintre: <u>roselles</u>, espigues...</i>	197	SM
roseta de bardissa	N		Englantina, rosa silvestre.	<i>I dues campanes de vidre amb flors del cap a dintre: <u>roselles</u>, espigues, blauets, <u>rosetes de bardissa</u>.</i>	197	SM
rovell	N		Massa esferoïdal groga que hi ha a l'interior dels ous dels ocells i dels rèptils; gemma.	<i>Es podrien amb el colomí a dintre, encara a mig fer, tot sang i <u>rovell</u> i el cor primer de tot.</i>	138	IG
runa	N		Enderroc, conjunt de materials provinents d'una demolició.	<i>S'enduia la <u>runa</u> i la carregava en un carretó que havien deixat al carrer.</i>	38	AC
sabonaire	N		Qui ven o fa sabó.	<i>Tot i que l'època era dolenta, i que l'any vinent compraria la botiga del <u>sabonaire</u> ...</i>	227	JR
safareig	N		Receptacle de parets d'obra o de ciment, que ple d'aigua i serveix per a rentar-hi la roba.	<i>Els veïns dels baixos tenien eixida i els del primer pis, per una escala llarga i penjada, anaven a un jardí petit que tenia galliner i <u>safareig</u>.</i>	34	AC
safareig	N		Pica gran de pedra o de formigó que serveix per rentar-hi la roba.	<i>Vam sortir a la galeria descoberta... per l'escala que hi havia damunt del pou i del <u>safareig</u>.</i>	107	IR
sagristia	N		Lloc de l'església on es guarden els objectes litúrgics (del culte).	<i>Van anar a la <u>sagristia</u> a firmar i després els cotxes ens van dur a Montjuïc...</i>	48	MM
salfumant	N		Solució rebaixada de l'àcid clorhídric usat per a netejar el terra, desembussar, etc.	<i>Només em calia comprar el <u>salfumant</u>.</i>	183	LL
Sant Crist	N		Crucifix, creu amb la imatge de Jesucrist crucificat.	<i>Al damunt del <u>Sant Crist</u> del capçal del llit, un llaç.</i>	31	CA
sarau	V		Rebombori, soroll fort, però confús, de gent que parla o crida.	<i>I l'endemà, altra vegada <u>sarau</u>.</i>	146	AG
senyar	V		Fer el senyal de la creu sobre si mateix.	<i>I s'anava tirant sal al plat i la seva mare es va <u>senyar</u> i en Quimet quan va tenir el menjar...</i>	42	RC
serrell	N		Adornament format per una sèrie de fils sense teixir que pengen de les vores d'una tela.	<i>El cobretaula, amb les glans i la taca de tinta al mig, tenia un <u>serrell</u> amb tres rengles de nusos.</i>	195	SM

Entrada	Cat	Obs	Significat	Context	Pg	Alu
setí	N		Teixit fi i brillant de seda, cotó o lli.	<i>Mateu va dir que aquella corbata eren plomes arrissades al mig del pit, com un regueró, totes de <u>setí</u>.</i>	134	BG
sofre	N		Element químic (S) no metàl·lic de color groc clar.	<i>Tenia a les mans deix de <u>sofre</u> dels abeuradors,...</i>	124	RG
somicar	Vi		Plorar fluixet.	<i>I el nen, així que em va veure, se'm va posar a <u>somicar</u>.</i>	112	JF
sotraguejar	Vtr		Causar uns sotrats, sacsejar.	<i>Va explotar i abans d'explotar va agafar una mica de molsa, nerviós i va fer <u>sotraguejar</u> totes les flors i ja eren dos a fer boleta.</i>	222	MR
sutge	N		Finíssimes partícules negres de la combustió incompleta de les matèries orgàniques i que es disposa en xemeneies i tubs que condueixen el fum.	<i>Tot i que no la feien servir perquè guisaven amb gas, es veu que estava plena de <u>sutge</u>.</i>	103	SC
tabola	N		Acció de divertir-se sorollosament; fig. Revolució.	<i>Hem sabut que el seu marit és d'aquest que fan <u>tabola</u> i amb persones així no ens agrada tenir-hi massa tractes,</i>	148	AG
tafaner	A		Qui exerceix la seva curiositat en el que no li importa, en afers d'altri.	<i>Deia que si no fos del barri no podria venir a fer el <u>tafaner</u>.</i>	234	JR
tant se n'hi endonava	V	loc	Li era igual una cosa com l'altra.	<i>El cas va ser que ja no quedaven olives ni anxoves i en Quimet va dir que tant <u>se n'hi endonava</u> i que ens poséssim a dinar...</i>	49	MM
tapa	N		Peça que tanca per sobre una caixa o recipient de boca ampla.	<i>Seguint el dibuix de la <u>tapa</u> amb el dit.</i>	106	CC
tarlatana	N		Teixit clar i subtil de cotó, amb lligat de plana, fortament aprestat.	<i>Amb llaços a la cintura caiguda, amb sotes de <u>tarlatana</u> per estarrufar.</i>	80	MM
taulell	N		Taula llarga i alta per a mostrar els productes als clients.	<i>Tenia un mirall darrere del <u>taulell</u> posat d'una mena de manera per poder vigilar que ningú el robés.</i>	201	SR
tavella	N		Plec o doblec que es fa en la roba, per fer bonic.	<i>Que la targeta tapadora s'aguantava per la <u>tavella</u>, ... per no haver d'arrencar i enganxar el rètol cada vegada.</i>	111	IR
tenir el son prim	Ff		Dormir amb un son molt lleuger.	<i>Les nits que <u>tenia el son prim</u>, però que dormia, em despertava el primer carro que anava cap a la plaça.</i>	224	MR
tentines	N		Passes o manera de caminar vacil·lant	<i>Corrent pel voltant del menjador darrere de l'Antoni fent <u>tentines</u> entre un núvol de coloms...</i>	231	JR
terrabastall	N		Daltabaix, estrèpit en caure quelcom.	<i>Passava un camió i amb el <u>terrabastall</u> no vaig sentir el que deia aquella veu..</i>	199	MB
tirabuixó	N		Rull de cabells llargs i en espiral.	<i>Era tota rossa i amb <u>tirabuixons</u> i tenia els ulls blaus com en Mateu.</i>	41	RC
tocador	N		Mena de taula amb calaixos i mirall, d'ús generalment femení, per a pentinar-se i arreglar-se.	<i>Hi havia un <u>tocador</u> també amb el mirall picat.</i>	104	SC
toia	N		Ram de flors.	<i>Abans de rifar la <u>toia</u>, rifarien cafeteres.</i>	17	SB

Entrada	Cat	Obs	Significat	Context	Pg	Alu
toll	N		Bassal d'aigua.	<i>Potser encara trobaria un <u>toll</u> d'aigua pels caminets... i dintre de cada <u>toll</u>, per petit que fos, hi hauria el cel.</i>	252	SB
tomar	V		Agafar una cosa que algú ens tira, amb la mà, amb la falda...	<i>Jo <u>tomava</u> la pluja.</i>	185	LL
tornassol	N		Propietat de fer reflexos de diversos colors quan hi cau la llum d'una certa manera.	<i>Els (coloms) que li agradaven eren els que tenien [...] tot el coll morat i verd de <u>tornassol</u>.</i>	133	BG
tou del braç	N		Part tova o blana del braç.	<i>I em va clavar un pessic al <u>tou del braç</u>.</i>	32	CA
trabucar	Vtr		Capgirar, tombar-se cap per avall.	<i>Era un llum que feia mitja bola de porcellana, <u>trabucada</u> avall, aguantada al sostre per sis cadenes de llautó.</i>	203	SR
trencaclosques	N		Es diu d'alguna cosa difícil d'entendre o de resoldre.	<i>I si parlo tant de la casa, és perquè encara la veig com un <u>trencaclosques</u>, amb les veus d'ells...</i>	108	IR
trinxera	N		Excavació llarga i estreta per a protegir els soldats contra el foc dels enemics	<i>Amb els de l'altra banda de vegades s'enraonaven de <u>trinxera</u> a <u>trinxera</u> però que si badava i treia el cap fora li engegaven un tret i l'estenien.</i>	152	AG
tripaire	N		Persona que ven tripes.	<i>Dels rengles de les <u>tripaires</u> sortia l'olor fada de mort.</i>	86	HS
trona	N		Cadira alta amb braços per asseure a taula una criatura.	<i>Encarcarat com un jutge, assegut a la <u>trona</u> picava amb la forquilla.</i>	81	IA
tul	N		Teixit fi, delicat i transparent, de seda, de cotó o de fil.	<i>Li havien posat un vestit negre amb un coll de <u>tul</u>.</i>	128	BG
ull de vellut	N	loc	Ull voltat d'un morat a conseqüència d'un cop.	<i>Vaig veure que el senyor del guardapols tenia un <u>ull de vellut</u>...</i>	114	JF
veça	N		Fruit d'una planta anomenada també veça emprat com a l'aliment de diversos ocells, especialment dels coloms.	<i>Va ficar la mà a dintre un sac ple de <u>veces</u>, va dir, quines <u>veces</u> més boniques. S'havia quedat unes quantes <u>veces</u> a la mà.</i>	32	AC
ventallada	N		Bufetada, cop de puny, puntada de peu.	<i>Valdria més que fessin benes perquè de la <u>ventallada</u> que els clavaran a tots plegats, no quedarà ni un braç sencer, ni una cama.</i>	148	AG
viena	N		Fusta de balancí i cadira: branques primes i arrodonides amb una curvatura especial.	<i>Les cadires eren de <u>viena</u>, amb el cul i el respallier ple de foradets.</i>	195	SM
vímet	N		Branca prima, llarga i flexible de la vimetera i d'altres espècies de salze.	<i>El senyor del guardapols es va quedar dret i de sota una butaca de <u>vímet</u> amb coixins de cretona va sortir un nen.</i>	101	SC
vinova	N	col	Minova: tumefacció dels ganglis limfàtics.	<i>I amb una <u>vinova</u> al coll.</i>	156	CLT
vinova	N		Minova: tumefacció dels ganglis limfàtics.	<i>Estava inflat, ventrut, amb les galtes rodones, i amb dos ossos per cames, torrat de sol. Amb el cap pelat, ple de crostes, i amb una <u>vinova</u> al coll.</i>	175	NP
virolla	N		Funda petita que es posa per protegir la punta d'un bastó o paraigua.	<i>Si pel parc veia una ploma d'ocell, la burxava amb la <u>virolla</u> del paraigua...</i>	235	JR
voleiar	V		Mantenir-se i moure's en l'aire per la força mateixa de l'aire.	<i>L'aire em feia <u>voleiar</u> les faldilles...</i>	27	CA

Entrada	Cat	Obs	Significat	Context	Pg	Alu
voraviu	N		Vora resistent d'una tela; fig. Franja pintada d'un altre color.	<i>L'embut..., tot blanc, amb un voraviu blau marí,...</i>	82	FS
xarol	N		Vernís molt llustrós, i cuir cobert d'aquest vernís.	<i>Tenia els cabells com un bosc, plantats damunt del cap rodonet. Llents com <u>xarol</u>.</i>	59	BI
xarol	N		Cuir o pell a una de les cares del qual s'ha aplicat aquest vernís, que li dóna un aspecte llis i molt brillant.	<i>Les sabates de <u>xarol</u> brillaven a la claror.</i>	80	MM
xerric-xerrac	N		Estri de fusta amb una lamineta flexible que, fent-lo girar, produeix uns sons secs i estridents.	<i>Nens amb <u>xerric-xerracs</u> i nenes també amb <u>xerric-xerracs</u>, i alguns en comptes de <u>xerric-xerracs</u> duïen maces de fusta.....</i>	40	RC
xicra	N		Tassa alta i estreta, utilitzada per a prendre-hi xocolata.	<i>Un dia vaig veure unes <u>xicres</u> de xocolata molt boniques i en vaig comprar sis.</i>	53	BI
xicranda	N		Fusta emprada en ebenisteria que s'obté d'alguns arbres tropicals del gènere <i>Jacaranda</i>	<i>I en Quimet parlava de fustes, que si una fusta que si una altra, que si la <u>xicranda</u>, que si la caoba...</i>	27	CA